

God kontakt skaber børn i balance

16. okt 2009 00:00 **Børn udvikler sig ikke af at få skældud, men af den kontakt de har med voksne. På skole- og behandlingshjemmet Skovgården er psykolog Susan Harts teorier om hjernens udvikling omsat til pædagogik**

På skole- og behandlingshjemmet Skovgården på Sydsjælland arbejder pædagogisk leder Hanne Dalsgaard med at hjælpe børn med tilknytningsproblemer. – Malene Korsgaard Lauritsen.

Tine Bjerre Larsen

Det er frikvarter, og den pædagogiske leder, Hanne Dalsgaard, står ude ved boldbanen og taler med en af drengene, mens hun trykker hans fingre og hænder. De taler om, hvorfor han er på Skovgården, som er et skole- og behandlingshjem for normalt begavede børn i den undervisningspligtige alder. Men børnene kan ikke fungere i en almindelig skoleklasse, fordi de har tilknytningsproblemer og dermed svært ved at indgå i samspil med andre.

Prøv Kristeligt Dagblad
i 4 uger helt gratis

Indtast dit
telefonnummer

OK

– Jeg havde svært ved at koncentrere mig og var klassens ballademager. Jeg var uden for døren tre gange om dagen, siger Kevin Hansen, der snart fylder 13 år og har været på Skovgården i et halvt år.

Den seneste måned har han ligesom to tredjedele af de i alt 26 børn boet på behandlingshjemmet i Fuglebjerg i Sydsjælland, fordi han skal blive "bedre til at tale sammen" med sin mor. Kun få af børnene er diagnosticeret med udviklingsforstyrrelsen ADHD og på medicin, men der var sikkert mange flere, som ville kunne få diagnosen.

– Vi tænker ikke i diagnoser. Vi ser på symptomer, og vi ved, at mange af børnene kommer fra et miljø, hvor det, de har haft brug for, har været svært at tilgodesee i familien. Det har gjort, at de ikke har haft mulighed for at udvikle de færdigheder, som skal til for at få et almindeligt børneliv. Nogle af vores børn er i konstant alarmberedskab, og vores pædagogiske indsats går ud på at lære dem at komme i balance, siger Hanne Dalsgaard.

De fleste børn er i stand til at gå fra høj aktivitet til stille aktivitet, men på Skovgården er det noget, som børnene skal lære. For eksempel ved at gynge eller køre karrusel og opleve suset og kildren i maven for lige bagefter at få pulsen og åndedrættet ned – samtidig med, at barnet er i kontakt med en voksen. Glædesfyldte øjeblikke er vigtig næring til barnets nervesystem, og hjernens belønningsstof, dopamin, hjælper barnet til at være nysgerrigt og interesseret i kontakt, forklarer Charlotte Hagemund-Hansen, der er psykolog på Skovgården. Her arbejder man med pædagogik, der er inspireret af psykolog Susan Harts teorier om den rolle,

Kommentér

SHARE

Skovgården i Fuglebjerg

Skovgården er en selvejende institution i Fuglebjerg på Sydsjælland for 26 normalt begavede børn i alderen 7-16 år, der er blevet skadet/forstyrret i deres udvikling. To tredjedele af børnene bor på Skovgården, mens de andre kun går i skole og behandlingsforløb. Den gode barndom og legen er et vigtigt redskab, så barnet kan komme videre i sin udvikling, og den pædagogiske praksis er inspireret af blandt andet psykolog Susan Harts bøger om tilknytning og stimulation, der modner hjernen følelsesmæssigt.

Susan Harts teorier om tilknytning

Allerede fra fødslen er der et samspil mellem barn og forældre, mellem vores genetiske og medfødte forudsætninger og miljøet. Samspillet modner hjernen følelsesmæssigt, og Susan Hart beskriver hvilken støtte eller behandling, der skal til, hvis nervesystemet ikke har haft mulighed for denne udvikling. Hendes seneste bog "Den følsomme hjerne" er netop udkommet på Hans Reizels Forlag.

som kontakt og omsorg spiller for hjernens udvikling.

– Susan Hart kalder det for "nu-øjeblikke", og vi klappede i hænderne, da vi første gang læste hendes teorier, for hun satte ord på vores erfaringer om, at kontakten mellem barn og voksen er helt afgørende. I dag arbejder vi mere målrettet med at få bygget op til øjeblikke af god kontakt til et barn. For de betyder, at nervesystemets spændstighed udbygges, og derved udvikles barnets evne til at indgå i den komplicerede koreografi, som menneskelig kontakt er, siger Charlotte Hagemund-Hansen.

Når personalet modtager et barn, danner de sig et billede af, hvor barnet befinder sig udviklingsmæssigt. Og her anvendes Susan Harts beskrivelser af det lille barns normale udvikling af hjernen og nervesystemet.

– Nogle af vores børn har alle paraderne oppe over for en verden, som virker skræmmende og uforudsigelig. Når et nervesystem overbelastes, kan barnet befinde sig i en kamp-, flugt- eller freeze-tilstand. En tilstand, der ikke giver mulighed for udvikling, da udvikling handler om kontakt og samspil. Deres kamp på liv og død foregår i reptilhjernen, som vi også kalder krokodillehjernen, hvor det instinktive overtager, og hvor der ikke er adgang til sprog eller følelsesmæssig forståelse, siger Charlotte Hagemund-Hansen.

Det er hele kroppen, der er i alarmberedskab, og derfor kan børn med tilknytningsforstyrrelser komme i konflikt med andre ved bare at gå forbi dem. De har typisk dårlige erfaringer fra folkeskolen, hvor de gang på gang har oplevet ikke at kunne følge med og blive skældt ud.

– De har ikke lært meget, fordi læring kræver kontakt, koncentration, nysgerrighed og tro på sig selv, og børn med tilknytningsvanskeligheder er lukket meget inde i deres egen verden. Samvær med andre kan være meget vanskeligt og angstprovokerende, fordi de ikke har nogen sikker fornemmelse af, hvem de selv er. De kan også have svært ved at mærke kulde, varme, sult og mæthed, fordi den sansemæssige fornemmelse af sig selv ikke er udviklet endnu. Vi må opdragelsesmæssigt sige, at de skal have jakke på om vinteren, men vi er samtidig nødt til at gå ind bag om problemet og langsomt gennem leg, samspil og terapi give dem en fornemmelse af deres krop og dem selv. Vi er nødt til at mærke dem udefra, for at de kan mærke sig selv indefra, siger Charlotte Hagemund-Hansen.

Det handler om at møde barnet på dets udviklingsmæssige niveau, og selvom børnene er normalt begavede, er de følelsesmæssigt på et helt andet niveau.

– Når evnen til kontrollere sine impulser og udtrykke sig ved hjælp af sproget er udviklet, tæver man ikke nogen på vejen hjem, fordi man synes, at de er åndssvage. Men frontallappen er ikke udviklet hos mange af vores børn, og vi skal hjælpe dem med at give dem et "frontallapkorset", som Susan Hart kalder det. Korsettet består af rytme og forudsigelighed i hverdagen samt af voksne, som ikke bliver vrede og kommer i deres følelsers vold. Det sker let, at man lader sig føre med af børnenes følelser, og de her børn bærer på rigtig mange følelser, de gerne vil af med, siger Hanne Dalsgaard.

På Skovgården lærer de at håndtere deres følelser på en mere hensigtsmæssig måde, og personalet kan se gode resultater af den pædagogiske indsats.

– Hvis vi kan ændre deres måde at være sammen med andre på, så kan vi ændre deres måde at opleve verden på. Vi er bare nødt til hele tiden at møde dem der, hvor de reelt befinder sig. For en del af vores børn handler det om at møde dem på et sansemæssigt niveau og langsomt forsøge en

 Udskriv

 Tip en ven

følelsesmæssig udvikling gennem leg og kontakt. Nogle gange kræver kontakten, at vi er på alle tre niveauer på én gang, det sansemæssige, det følelsesmæssige og det tankemæssige. Vi kan se gennem vores arbejde med børnene, at det virker. De børn, der ikke før har kunnet være i kontakt med andre, sidde i en skoleklasse eller lege med andre, udvikler faktisk evnen til det. Det er så opløftende og giver håb på deres vegne, siger Charlotte Hagmund-Hansen.

Kevin Hansen synes også, at han har forandret sig, siden han kom til Skovgården.

– Jeg er blevet mere afslappet. Det er noget, jeg har lært, fordi vi har stille timer, hver gang vi har spist. Så sidder jeg og ser tv, spiller computer eller hygger mig. Nogle gange er det også kedelige "møgstilletimer", siger Kevin Hansen, der konstant sidder og piller ved en lille plasticpind.

Han og de andre drenge, som stadig spiller fodbold, skal snart tilbage til undervisningen, og Kevin skal have dansk. Det kan godt vente lidt, for det er ikke yndlingsfaget.

– Jeg kan bedst lide natur og teknik, og jeg er også god til matematik, ikke også Hanne, råber han over mod hende, men får at vide, at han må vente lidt.

– Det kan jeg ikke. Du ved, at når det er mig, så er det lige nu, svarer Kevin, der forhåbentlig kan forene sin utålmodighed med sin fremtidsdrøm.

– Når jeg bliver stor, vil jeg gerne være mekaniker som min mors ekskæreste. Jeg kunne godt tænke mig at lave mit helt eget bilmærke som Ferrari, men jeg ved bare ikke, hvad det skal hedde endnu.

livogsjael@kristeligt-dagblad.dk